

HANDREIKING ONPLANBARE NACHTZORG VOOR ZORGAANBIEDERS WIJKVERPLEGING

Behoort bij het Stappenplan Onplanbare Nachtzorg

Inleiding

In juni 2018 hebben ActiZ, BTN, PFN, VNG, V&VN, ZN en VWS een Hooflijnenakkoord gesloten voor de wijkverpleging 2019-2022. Naar aanleiding van dit Hooflijnenakkoord hebben ActiZ, V&VN, ZN, ZorghuisNL een kader opgesteld om te komen tot een betere organisatie en coördinatie van de onplanbare nachtzorg; [*Samen op weg naar een toekomstbestendige wijkverpleging*](#), van 24 juli 2019. Het kader beschrijft wat aanbieders (samen met zorgverzekeraars) in gang moeten zetten om te komen tot een betere samenwerking op het gebied van de onplanbare nachtzorg in de wijk. Hoe de aanbieders daar concreet invulling aan geven, kan vanzelfsprekend van wijk tot wijk verschillen.

Het kader hanteert als uitgangspunt dat binnen de wijk een vaste bereikbaarheidsfunctie voor de onplanbare nachtzorg wordt georganiseerd. Bij een zorgvraag voert deze bereikbaarheidsfunctie een (uniforme) triage uit, waarna de zorgprofessional de onplanbare nachtzorg in die nacht levert. Voor de levering van de onplanbare zorg dienen de bereikbaarheidsfunctie en de zorgprofessional te beschikken over relevante en actuele informatie over de gezondheid van de cliënt. De toegang tot persoonsgegevens in een elektronisch cliëntendossier (ECD) is hiervoor wenselijk. De toegang en uitwisseling van (persoons)gegevens moet vanzelfsprekend voldoen aan de relevante wet- en regelgeving. In deze handreiking wordt besproken binnen welke (juridische) kaders de aanbieders van de onplanbare nachtzorg toegang kunnen krijgen tot en gebruik kunnen maken van persoonsgegevens uit het cliëntendossier. Deze handreiking is een aanvulling/toelichting op het '*stappenplan onplanbare nachtzorg*'.

Het stappenplan onplanbare nachtzorg ziet alleen toe op de situatie dat de cliënt, die contact opneemt met de zorgaanbieder van de onplanbare nachtzorg, al in zorg is bij een andere zorgaanbieder wijkverpleging. Indien de cliënt nog niet in zorg is, zal de toegang tot het cliëntendossier van een andere zorgaanbieder wijkverpleging niet van toepassing zijn. De zorgaanbieder van de nachtzorg zal in dat geval uitsluitend gebruik kunnen maken van de bij hem aanwezige informatie over de cliënt.

1. Samenwerkingsovereenkomst zorgaanbieders

De zorgaanbieders wijkverpleging zullen hun samenwerking en de onderlinge afspraken, rechten en verplichtingen moeten vastleggen in een samenwerkingsovereenkomst. Uitgangspunt bij de samenwerking is dat er voor de onplanbare nachtzorg één bereikbaarheidsfunctie is die op een vast nummer, en via een doorschakeling, bereikbaar is voor cliënten uit de wijk (al dan niet via een personenalarmering). De concrete uitvoering van de onplanbare nachtzorg en de inrichting van de samenwerking wordt aan de wijk overgelaten.

In de samenwerkingsovereenkomst zullen de zorgaanbieders wijkverpleging ook afspraken moeten vastleggen voor de toegang tot cliëntendossiers. Bijvoorbeeld de toegang van de bereikbaarheidsfunctie en de zorgprofessional die de nachtzorg levert tot het cliëntendossier van de zorgaanbieder wijkverpleging die de reguliere zorg aan de cliënt levert (hierna een in het stappenplan te noemen: '*Reguliere zorgaanbieder wijkverpleging*'). Partijen zullen afspraken moeten maken over het gebruik van de gegevens uit de cliëntendossiers en de invulling van de rechten en verplichtingen uit de privacywetgeving.

Onderwerpen die vanuit privacywetgeving in ieder geval aanbod dienen te komen zijn:

- Informatieverstrekking aan cliënten over de samenwerking in het kader van de onplanbare nachtzorg en de toegang tot het cliëntendossier
- toestemming voor de toegang tot het cliëntendossier van de cliënt. De reguliere zorgaanbieder wijkverpleging dient de toestemming voor de zorgaanbieder van de onplanbare nachtzorg in het (elektronisch) cliëntendossier te verwerken
- beperkingen van het gebruik van gegevens uit het cliëntendossier
- verantwoordelijkheid/aansprakelijkheid voor de toegang tot het cliëntendossier en de gegevensuitwisseling binnen de onplanbare nachtzorg. De reguliere zorgaanbieder wijkverpleging en de zorgaanbieder van de onplanbare nachtzorg (waaronder de bereikbaarheidsdienst) kwalificeren waarschijnlijk beiden als verwerkingsverantwoordelijke in de zin van de Avg
- verantwoordelijkheden mbt de nakoming van de rechten van cliënten neergelegd in Avg, Wabvpz en andere van toepassing zijnde wet- en regelgeving
- Met betrekking tot de toegang tot het elektronisch cliëntendossier moeten bovendien ook afspraken worden gemaakt met op het gebied van autorisaties, identificatie en authenticatie van zorgaanbieder van de onplanbare nachtzorg in het elektronisch cliëntendossier en de logging en beveiliging van het elektronisch cliëntendossier.

Vanzelfsprekend zal in de overeenkomst ook meer algemene zaken/afspraken geregeld worden. Bijvoorbeeld de inhoud van de samenwerking/taakverdeling, eventuele vergoedingen en/of afspraken met verzekeraars, looptijd van de overeenkomst en de beëindiging, aansprakelijkheid en de beperking daarvan etc..

2. Toestemming toegang en gebruik elektronisch cliëntendossier

De cliënt moet vooraf uitdrukkelijk toestemming hebben gegeven aan de reguliere zorgaanbieder wijkverpleging voor de toegang tot diens elektronisch cliëntendossier door de zorgaanbieder van de onplanbare nachtzorg. Deze toestemming (voor bereikbaarheidsfunctie en voor de zorgprofessional die onplanbare nachtzorg verleent) moet uit het elektronisch cliëntendossier blijken. Aan de toestemming wordt de eis gesteld dat deze 'vrij, specifiek, geïnformeerd en ondubbelzinnig is'. Dat betekent bijvoorbeeld dat de cliënt een vrije keuze moet hebben en dat voorafgaand aan de toestemming de reguliere zorgaanbieder wijkverpleging duidelijke informatie aan de cliënt moet verstrekken. In Avg, de Wabvpz en gedragscode EgiZ is vastgelegd welke informatie verstrekt moet worden. Het betreft bijvoorbeeld informatie over reguliere zorgaanbieder wijkverpleging, de toegang van de zorgaanbieder van de onplanbare nachtzorg (bereikbaarheidsfunctie en de zorgprofessional die onplanbare nachtzorg verleent), het soort gegevens waartoe toegang wordt gegeven, de rechtsgronden en doeleinden van de verwerking en de rechten van de cliënt.

In het kader van de toestemming moet worden opgemerkt dat uit de Wet aanvullende bepalingen verwerking persoonsgegevens in de Zorg (Wabvpz) volgt dat per 1 juli 2020 de cliënt het recht zou hebben om 'gespecificeerde toestemming' te geven. Gespecificeerd heeft hier o.a. betrekking op de inhoud van de gegevens en op de (categorieën van) zorgaanbieders. De inwerkingtreding van dit recht is tot nader orde uitgesteld. Zodra daar meer over bekend is zullen we deze handreiking aanpassen.

De zorgaanbieder van de onplanbare nachtzorg mag het elektronisch cliëntendossier alleen raadplegen indien er een behandelrelatie bestaat met de cliënt en indien de raadpleging in het kader van deze behandelrelatie noodzakelijk is. De aanbieder van de onplanbare nachtzorg zal dit met cliënt moeten bespreken en de behandelrelatie moeten vastleggen, zodat het voor de cliënt en de reguliere zorgaanbieder wijkverpleging verifieerbaar is.

Indien de toegang tot het elektronisch cliëntendossier noodzakelijk is en de toestemming van de cliënt blijkt niet uit het elektronisch cliëntendossier, dan moet zal de aanbieder van de onplanbare nachtzorg contact moeten opnemen met de reguliere zorgaanbieder wijkverpleging om de toestemming in het elektronisch cliëntendossier te regelen. Hiervoor heeft de reguliere zorgaanbieder wijkverpleging alsnog de aantoonbare uitdrukkelijke toestemming van de cliënt nodig. Indien de cliënt niet in staat is om uitdrukkelijk toestemming te geven, bijvoorbeeld omdat deze niet bij kennis is, dan zal de reguliere zorgaanbieder wijkverpleging ervoor moeten kiezen om de benodigde informatie op een andere wijze te delen met de aanbieder van onplanbare nachtzorg, bijvoorbeeld via beveiligde mail.¹ Indien de informatie via de mail wordt gedeeld is er sprake van zogenaamd 'push verkeer'. Uit de Gedragscode EGiZ volgt dat voor dit Push-verkeer geen voorafgaande uitdrukkelijke toestemming is vereist. Wel moet de cliënt hiertegen bezwaar hebben kunnen maken. Dat betekent natuurlijk ook dat de cliënt geïnformeerd is over het feit dat in verband met onplanbare nachtzorg (persoons)gegevens tussen de zorgaanbieders wijkverpleging kunnen worden uitgewisseld.

3. Toestemming toegang en gebruik fysiek dossier

Indien de cliënt alleen beschikt over een fysiek cliëntendossier dat bij hem thuis wordt bijgehouden, heeft de bereikbaarheidsfunctie (van de onplanbare nachtzorg) vanzelfsprekend geen toegang tot dat dossier. De zorgprofessional die bij de cliënt thuis de onplanbare nachtzorg levert is op grond van de zorgovereenkomst met de cliënt gerechtigd om toegang te krijgen tot die delen van het fysieke cliëntendossier die noodzakelijk zijn voor de levering van de juiste zorg. De Avg en de UAvg bieden namelijk ruimte voor zorgverleners om de gegevens over de gezondheid van de cliënt te verwerken voor zover dat noodzakelijk is met het oog op een goede behandeling en verzorging van de cliënt.

Overzicht relevante wet- en regelgeving

[Europese Algemene verordening gegevensbescherming](#) (Avg)

[Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming](#) (UAvg)

[Wet aanvullende bepalingen verwerking persoonsgegevens in de Zorg](#) (Wabvpz)

[Wet geneeskundige behandelingsovereenkomst](#) (WGBO) / Boek 7 Burgerlijk Wetboek

[Gedragscode Elektronische gegevensuitwisseling in de Zorg](#), september 2019 (Gedragscode EgiZ)

Deze handreiking is gemaakt in opdracht van ActiZ en Zorgthuisnl, door Parker Advocaten.
September 2020

¹ Bij brief van 30 maart 2020 heeft de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) laten weten dat als een coronapatiënt geen toestemming kan geven (bijv omdat deze buiten kennis is) de inzage van de huisartsenpost of spoedeisende hulp in het medisch dossier van de huisarts via een elektronisch uitwisselingssysteem toch is toegestaan. Uit de brief volgt echter dat de bijzondere (corona) omstandigheden bij dit oordeel meespelen. Deze situatie is dus niet één op één toepasbaar voor de onplanbare nachtzorg.